

Ideea de viziune duhovnicească la Părinții Bisericii

Pastor lector dr. CIPRIAN TERINTE
Decanul Facultății de Teologie
Penticostală
Institutul Teologic Penticostal
București

Termenul „viziune” a devenit deja unul tehnic în eclesiologia evanghelică. Definită de cei mai mulți lideri ca o imagine mentală a ceea ce Dumnezeu dorește să devină o anumită lucrare, viziunea a devenit un absolute must pentru orice lider creștin activ în mediul eclesial sau para-eclesial. Unii sunt atât de entuziasmați de ea, încât o văd și acolo unde nu este. Mă refer, de pildă, la cei care o văd într-un verset ca Prov 29.18, în traducere engleză: „Where there is no vision, the people perish” (KJV), unde „vision” are sensul de „descoperire dumnezeiască”, nu de proiecție sau imagine mentală a unei situații din viitor. Îmi amintesc apoi de un candidat care la examenul de admitere la ITP citea din Lc 9.58 că vulpile au „viziuni”; l-am rugat să revină asupra celor citite și de trei ori a citit la fel, după care l-am întrebat: „Nu crezi că e nedrept ca unii pastori să slujească o viață fără a «nimeri» vreo viziune, iar vulpile să o găsească atât de ușor?” Atunci a avut și el o revelație nouă, dar nu pe cea a viziunii, ci pe a viziunii.

Viziunea - o revelație recentă sau străveche?

Așadar, de la cei care abuzează de termen - precum un slujitor care avea drept viziune instalarea unui grătar în curtea bisericii! -, până la cei care îl folosesc adecvat și urmăresc o viziune clară în activitatea lor, liderii creștini scriu despre viziune, îi argumentează necesitatea, predică despre ea, caută să implementeze o viziune, ca și cum ar fi o revelație capitală și mai ales recentă... Și poate pentru că e o noutate ne place atât de mult de ea.

Iată ce scrie George Barna în introducerea cărții sale, *The Power of Vision*: „Înainte de anii '90, se scria puțin despre importanța viziunii. Apoi, dintr-o dată, viziunea a devenit cel mai fierbinte subiect. Marile corporații au început să vâneze lideri care să inspire colectivul și investitori cu viziune pentru viitor. Cele mai bine vândute cărți despre afaceri erau acelea care abordau tema viziunii (...) Conceptul de «viziune» a pătruns în vocabularul majorității.”

Opinia lui Barna este reprezentativă în privința pretensei noutăți a conceptului de viziune. Două exemple patristice m-au făcut, totuși, să-mi schimb opinia în această privință și să realizez că Dumnezeu le-a vorbit marilor trăitori creștini (care erau

în același timp și mari gânditori) pe această temă încă din antichitate. Pentru început, iată ce spunea Antonie cel Mare în sec. IV, referindu-se la dobândirea virtuții: „Cine bate bucata de fier, mai întâi socotește ce-o să facă din ea: o seceră, o sabie, o secure. Tot așa și noi trebuie să vedem după ce virtute tânjim, ca să nu ne chinuim degeaba” (s.n.).

Ca să pornesc cu o atitudine pozitivă, remarc mai întâi că definiția pe care noi o dăm astăzi viziunii este corectă: o imagine a ceea ce dorește Dumnezeu să realizăm pentru El în viitor; dar nu pentru că am definit-o noi așa, ci pentru că alții au făcut-o înaintea noastră. Am subliniat în citatul de mai sus verbul „a vedea”, pentru a observa că Părinții au avut această noțiune a viziunii cu mult înaintea noastră. Iată că Antonie socotea, la vremea lui, că așa cum fierarul bate fierul având viziunea a ceea ce va ieși din el, tot la fel noi trebuie să ne nevoim duhovnicește având viziunea virtuții pe care o vom dobândi. Iată de ce ar trebui să ne adâncim cu interes în aceea ce au gândit și ce au spus clasicii creștini.

Viziunea ca descoperire personală

Constatăm deci că viziunea spirituală este adesea considerată o

„Cine bate bucata de fier, mai întâi socotește ce-o să facă din ea: o seceră, o sabie, o secure. Tot așa și noi trebuie să vedem după ce virtute tânjim, ca să nu ne chinuim degeaba.”

Antonie cel Mare

„revelație recentă” (poate ar fi bine să cuprindem și cuvântul revelație între ghilimele, pentru că nu este vorba chiar despre o revelație, în sensul teologic al cuvântului). Această pretinsă noutate a învățaturii despre necesitatea viziunii, spuneam, se datorează ignoranței privind spiritualitatea creștină clasică. „Și ce dacă nu cunoaștem perspectiva Părinților Bisericii și a Reformatoților”, mi s-ar putea răspunde, „iată că Dumnezeu ne-a adus totuși în atenție conceptul de viziune pe altă cale”.

Adevărat, dar necunoașterea despre care vorbeam are, în opinia mea, consecințe majore pentru modul în care înțelegem și aplicăm această noțiune. O primă consecință asupra căreia m-aș opri vizează nivelul la care noi pretindem că avem viziune. Mai toată lumea primește viziune pentru lucrarea personală, puțini însă primesc viziune pentru viața personală. Explicația, zic eu, se găsește în pragmatismul pe care îl manifestă de multe ori spiritualitatea evanghelică, pândită de pericolul activismului religios. Ne repezim să facem ceva înainte de a fi cumva. Să revenim însă la cel dintâi (dintre cele două anunțate anterior) dintre cuvintele patristice privind viziunea spirituală, aparținând lui Avva Antonie: „Tot așa și noi trebuie să

vedem după ce virtute tânjim, ca să nu ne chinuim degeaba” (s.n.).

Citatul este reprezentativ pentru modul în care Părinții Bisericii concep viziunea duhovnicească. Ea este mai întâi o viziune pentru trăirea personală în Hristos, pentru o treaptă duhovnicească superioară, „pe care n-o pot ajunge” – după cuvintele psalmistului –, dar spre care Duhul Sfânt mă ajută să urc, prin harul lui Dumnezeu. De fapt, foarte adesea Părinții au descris ceea ce numim noi creștere spirituală ca pe un urcuș duhovnicesc. Avantajul folosirii acestei din urmă expresii este că ea ne impune însăși noțiunea de viziune. Atunci când urc, am neapărat înainte viziunea piscului (a treptei) pe care râvnesc a păși. Dar acolo nu se poate ajunge fără nevointă, mult și pe nedrept izgonită din limbajul și spiritualitatea noastră, pentru că am înțeles-o cum nu se poate mai greșit: ca autoflagelare specifică fanatismului religios; când de fapt ea este „disciplinare a biologicului, nu luptă de exterminare a lui” (Prof. Dr. Dumitru Stăniloae).

Dar poate tocmai de aceea ne-a fost atât de incomodă și am surghiunit-o sub acuzația de „mântuire prin fapte”. Nevointă însă a fost, pentru toți mării trăitori creștini, acea cale unică, îngustă și spinoasă, dar care se termină la

porțile Raiului. Cititorului rezervat față de spiritualitatea patristică îi recomand cu însuflețire perspectiva pastorului protestant Dietrich Bonhoeffer asupra ascezei, pe care o poate găsi în lucrarea sa, Costul uceniciei (Cluj-Napoca, Peregrinul, 2009, p. 156-158).

Așadar, spre deosebire de „omul recent” (după vorba lui Horia-Roman Patapievi), care consideră că tocmai a descoperit harul viziunii, Părinții meditau și teologhiseau adânc despre el, chiar dacă foloseau un limbaj diferit de al nostru. Pentru ei, însă, pentru că n-au cugetat și vorbit sub influența unei culturi corporatiste, viziunea era în primul rând pentru viața personală, era de fapt calea întocmirii vieții după poruncile dumnezeiești, nu doar un obiectiv pastoral (profesional). Ea făcea parte din lupta duhovnicească personală a omului credincios, în vederea desăvârșirii prin unirea lui cu Hristos și întipărirea lui deplină de chipul Mântuitorului.

Viziune pentru slujirea semenilor

O altă consecință a ignorării clasicilor creștini este „profesionalizarea” viziunii prin orientarea excesivă către rezultate măsurabile din punct

de vedere cantitativă. Pentru noi, viziunea trebuie să arate ca un „plan la hectar”, ce trebuie realizat la termen, iar realizarea sau nerealizarea lui sunt decisive pentru succesul nostru în îndeplinirea viziunii. Da, am subliniat bine sintagma, pentru că gândind astfel viziunea, fără să ne dăm seama, ajungem să luptăm pentru succesul nostru, nu pentru planul lui Dumnezeu.

Ce se poate observa însă la viziunea Părinților Bisericii este că ea era motivată de iubirea pentru aproapele, devenind astfel cu adevărat o slujbă duhovnicească. Era un proiect de o viață, în împlinirea căruia credinciosul creștin progresa, constatând mereu că desăvârșirea nu are hotar. Iată ce spune în acest sens același Antonie cel Mare: „De la aproapele nostru vin și viața, și moartea. Dacă îl vom câștiga pe frate, Îl câștigăm pe Dumnezeu. Dacă-l smintim pe frate, păcătuim împotriva lui Hristos.

Conștient fiind de faptul că semenul poartă chipul lui Hristos, când îl privește pe acesta, Antonie nu vede doar un potențial convertit, care să rotunjească numărul celor „întorși la Domnul”, nu vede doar un candidat la botez sau un simpatizant pe cale de a deveni ucenic; el Îl vede pe Hristos Însuși. De aceea, câștigarea lui nu se referă la o înregimentare sau includere în registrul de membri, ci la slujirea lui așa cum l-ar sluji pe Hristos, făcându-i bine așa cum I l-ar face lui Hristos. Numai văzându-L în el pe Hristos pot și eu, la rândul meu, să mă asemăn cu Hristos în slujire, deoarece și Mântuitorul, în viețuirea Sa pe pământ, le-a slujit oamenilor ca unor purtători ai chipului Tatălui.

In Antiohia anulului 387 s-a petrecut o revoltă din cauza impunerii de noi taxe asupra cetății de către împăratul Teodosie cel Mare. În furia lor, antiohienii au distrus statuile împăratului și ale familiei imperiale. Aceasta era o ofensă de neiertat adusă împăratului, iar pedeapsa era cunoscută: nimicirea întregii cetăți. În așteptarea înfricoșatei osânde, episcopul Flavian a plecat

la Constantinopol, pentru a abate urgia împăratului de la antiohieni, iar între timp Ioan Gură de Aur – pe atunci prezbiter al bisericii - a rostit douăzeci și una de predici, cunoscute de noi ca „omiliile la statui”. Deși mânia împăratului amenința viața cetății, Ioan Gură de Aur urmărirea cu neclintire o anumită viziune. Nu doar mângâierea păstoriților și încurajarea lor în vreme de restriște, ci îmbunătățirea vieții lor duhovnicești. „Pentru că și acum nu mă tem atât de urgia împăratului cât de trândăvia voastră”. Viziunea sa a fost atât de exactă, încât știa cu precizie păcatul pe care voia ca antiohienii să-l lepede: obiceiul de a se jura. „Știu că sunt plictisitor și împovăraător vorbindu-vă mereu de jurământ, cu toate acestea nu voi înceta să vă vorbesc, pentru ca măcar rușinându-vă de insistența mea, să vă lăsați de obiceiul rău de a vă jura”. Omul lui Dumnezeu a văzut în acea criză oportunitatea ideală de a urmări o viziune duhovnicească, întru propășirea duhovnicească a păstoriților: „...mă folosesc de necazul acesta ca de un plug, ca să tai până în adâncul inimilor”.

Chiar și după ce primejdia a trecut, în omiliile XI-XXI el se luptă pentru împlinirea acestei viziuni duhovnicești prin care îi slujea pe credincioși. Împrejurările, liniștite sau furtunoase, nu erau decât vântul pe care Dumnezeu îl sufla în pânzele corabiei sale, spre a ajunge împreună cu semenii la limanul pe care, cu ochi duhovnicești, îl vedea. Viziunea lui putea fi atât de clară și specifică nu datorită unor calcule foarte precise, ci pentru că, spunea el, „pentru mine viața nu-i altceva decât voi și grija mântuirii voastre”.

Doresc să scriu

*Doresc să scriu ce-mi dai, prin poezie,
Dar dacă Tu nu mă inspiri, eu nu voi
scrie;
Decât să scriu ce nu e de la Tine
Aștept și tac și mă smeresc, mai bine.*

*Degeab-aș scrie versuri strălucite
De nu-s de Duhul Tău călăuzite,
Degeaba cei din jur le-apreciază
Dacă pe Tine nu Te onorează.*

*Degeaba sunt perfecte ritmul, rima
Și cititorii-mi dau prin voturi stima,
De ale mele versuri nu-s din Tine,
Ci sunt din firea mea, e vai de mine!*

*Degeaba și silabele merg strună,
Degeaba exprimarea-i foarte bună,
De nu trăiesc ce scriu în poezie
Nu voi putea s-ajung în veșnicie!*

*E-ușor să scrii, și să compui e-o artă
Dar dacă viața ta este deșartă,
O judecată aspră-ți vei prescrie,
Chiar printr-un vers, de cânt sau
poezie!*

*De-aceea-i bine să cunoști Izvorul,
Să îți dicteze versul Creatorul,
Să scrii spre slava Lui întotdeauna
Și mic, smerit, unil s-aștepți cununa.*

*E harul Său să ai un dar de-a scrie
Dar dacă nu trăiești în curăție,
Ce-ai scris îți va sluji ca mărturie
Și Raiul îl vei pierde pe vecie.*

*O, Domnul meu, nu mă lăsa vreodată
Să îmi atrag prin vers vreo judecată,
Ci-ajută-mi să trăiesc neprihănirea
Și, când revii, să capăt mântuirea.*

*Dă-mi Duhul Tău cel Sfânt să mă
inspire
Și tot ce scriu s-aduc la împlinire,
Să-mi fie viața sfântă și curată
Să fiu cu Tine veșnic, ca răsplată.*

*Nu vreau aplauze și-apreciere,
Nu vreau nimic din ce-i firesc și piere,
Ci vreau să văd pe chipu-Ți bucurie
C-am scris, cândva, cu Tine-o poezie.*